

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Довірчого фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є обов'язковим для Суду. Для докладної інформації розгляньте вказівку щодо авторського права в кінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec la soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ЧЕТВЕРТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «СОPLAND ПРОТИ СПОЛУЧЕНОГО КОРОЛІВСТВА»

(Заява № 62617/00)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

3 квітня 2007 року

ОСТАТОЧНЕ

03/07/2007

У справі «Copland проти Сполученого Королівства»,

Європейський суд з прав людини (четверта секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Йозеп Касадевалл (Josep Casadevall), *Голова*,

Ніколас Братца (Nicolas Bratza),

Джованні Бонелло (Giovanni Bonello),

Райт Марусте (Rait Maruste),

Станіслав Павловські (Stanislav Pavlovski),

Лех Гарліцкі (Lech Garlicki),

Хав'єр Боррего Боррего (Javier Borrego Borrego), *судді*,

та Лоренс Ерлі (Lawrence Early), *Секретар секції*,

після наради за зачиненими дверима 7 березня 2006 року та 13 березня 2007 року,

ухвалюють це рішення, прийняте другого із зазначених днів.

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 62617/00) проти Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії, поданою до Суду на підставі ст. 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) пані Лінетт Коупленд (Lynette Copland) (далі – заявниця) 23 травня 2000 року.

2. Заявницю представляв перед Судом пан Дж. Велч (J. Welch) зі «Свободи» – неурядової організації із захисту громадянських прав, що знаходиться в Лондоні. Уряд Сполученого Королівства (далі – Уряд) представляв п. Дж. Грейнджер (J. Grainger) з Міністерства зовнішніх справ та у справах Співдружності.

3. Заявниця скаржилася на відстежування її телефонних дзвінків, електронної кореспонденції та її використання мережі Інтернет в порушення ст. 8 та ст. 13 Конвенції.

4. Ухвалою від 7 березня 2006 року Суд оголосив заяву частково прийнятною.

5. Заявниця, на відміну від Уряду, надала зауваження у письмовій формі після прийняття ухвали про прийнятність (на підставі ч. 1 правила 59 Регламенту Суду).

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

6. Заявниця народилася у 1950 році та проживає у м. Лланеллі, що знаходиться в Уельсі.

7. У 1991 році заявниця влаштувалася на роботу до Кармартенширського коледжу (далі – коледж). Цей коледж є органом, що створений на підставі закону, управління яким здійснюється державою, а його повноваження передбачені ст. 18 та ст. 19 Закону «Про професійну та вищу освіту» 1992 року, що стосуються надання професійної та вищої освіти.

8. У 1995 році заявниця стала особистим помічником директора коледжу, а з кінця 1995 року до її обов'язків входило тісно співпрацювати з щойно призначеним заступником директора.

9. Приблизно в липні 1998 року під час її щорічної відпустки заявниця відвідала інше академічне містечко коледжу, директором якого був чоловік. Далі вона дізналася, що заступник директора зв'язувався з цим академічним містечком і цікавився про її візит та зрозуміла, що він припустив про наявність неформального зв'язку між нею та директором академічного містечка.

10. Телефон, електронна пошта і користування мережею Інтернет заявницею як працівником коледжу відстежувалися за вказівкою заступника директора. Уряд зазначав, що відповідне відстеження проводилося для того, аби переконатися, чи заявниця не використовувала надмірно матеріальне оснащення коледжу у своїх особистих цілях. Уряд стверджував, що моніторинг телефонних розмов полягав у аналізі телефонних рахунків коледжу, з якого було видно, на які телефонні номери здійснювалися дзвінки, дату та час дзвінків, їх тривалість та вартість. Заявниця також була переконана у тому, що відбувалася детальна та вичерпна реєстрація тривалості дзвінків, кількості отриманих та зроблених дзвінків і телефонних номерів осіб, котрі їй телефонували. Вона наполягала на тому, що принаймні у одному випадку заступник директора точно знав ім'я особи, з якою вона обмінювалася вхідними та вихідними телефонними дзвінками. Уряд переконував, що відстежування телефонних дзвінків тривало лише декілька місяців – до 22 листопада 1999 року. Заявниця ж стверджувала, що відстежування її телефонних розмов тривало протягом близько 18 місяців – до листопада 1999 року.

11. Користування заявницею мережею Інтернет також відстежувалося заступником директора. Уряд погодився з тим, що таке

відстеження здійснювалося у формі аналізу веб-сайтів, які відвідувала заявниця, часу, дати й тривалості такого відвідування, та що таке відстеження тривало з жовтня по листопад 1999 року. Заявниця не коментувала, у який спосіб відбувалося відстеження її користування мережею Інтернет, але вказала, що воно тривало протягом набагато довшого періоду, порівняно з тим, який визнав Уряд.

12. У листопаді 1999 року заявниця впевнилася в тому, що здійснюється перевірка її користування електронною поштою на роботі, коли з її падчеркою зв'язалися представники коледжу та попросили надати інформацію про електронні листи, які вона надсилала до коледжу. Заявниця написала до директора коледжу, поставивши питання про те, чи проводиться загальне розслідування або ж лише вивчаються її електронні листи. У електронному листі від 24 листопада 1999 року директор коледжу повідомив заявницю, що, тоді як усі електронні листи реєструвалися, відділ інформаційних технологій коледжу досліджував лише її електронні листи на прохання заступника директора.

13. Уряд стверджував, що відстеження електронних листів заявниці відбувалося у формі аналізу електронних адрес та дати і часу, коли ці електронні листи було відправлено, а саме відстеження тривало декілька місяців – до 22 листопада 1999 року. На думку заявниці, відстеження електронних листів тривало протягом принаймні 6 місяців – з травня по листопад 1999 року. Вона надала документальні докази у формі роздруківок, що деталізують її користування електронною поштою з 14 травня по 22 листопада 1999 року, які містили дату та час її електронних листів, відісланих з її електронної скриньки, а також електронні адреси одержувачів цих листів.

14. У службовій записці від 29 листопада 1999 року директор написав своєму заступнику, аби підтвердити предмет розмови, яку вони мали:

«Аби уникнути неоднозначності, я вважаю за доцільне підтвердити своє бачення, висловлене вам минулого тижня стосовно дослідження руху електронної пошти [заявниці].

В результаті того, що [заявниця] упевнена, що хтось з [коледжу] відстежує її електронні листи, я мав розмову з [СТ], який підтвердив, що це відповідало дійсності, і дослідив це питання сам. Беручи до уваги те, що законодавство, яке от-от набуде чинності, зробить незаконним для організацій досліджувати чийсь електронні листи без згоди, я стурбований останніми подіями та попросив [СТ] більше не аналізувати електронні листи [заявниці]. Більше того, я попросив вас вчинити аналогічно та просив, аби будь-яка інформація, яку ви отримали щодо [заявниці] була повернута мені як така, що має пріоритетне значення. Ви вказали, що відповіли б позитивно на обидва питання, хоча й підтвердили свої припущення щодо [заявниці]».

15. У коледжі на час подій у справі не було чинної інструкції щодо відстеження телефонних розмов, електронної пошти чи користування мережею Інтернет його працівниками.

16. Приблизно у березні-квітні 2000 року заявницю поінформував інший член трудового колективу коледжу, що у період між 1996 та 1999 роком певна її діяльність відстежувалася заступником директора коледжу чи іншими особами, яким він доручав це здійснювати. Заявниця також вважала, що людям, яким вона телефонувала, перетелефонували заступник директора або уповноважені ним особи з тим, аби визначити цих осіб та мету дзвінків. Вона також вважала, що заступник директора знав про конфіденційне повідомлення, що було надіслане нею по факсу її адвокату та що її особисті дії як на роботі, так і під час щорічної відпустки чи лікарняного, були предметом відстеження.

17. Заявниця надала Суду свідчення інших членів колективу, у яких вони стверджували про неприйнятне та нав'язливе відстеження їхніх дій. Заявниця, яка все ще працює в коледжі, розуміє, що заступник директора був відсторонений від виконання своїх обов'язків.

II. НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО, ЩО СТОСУЄТЬСЯ СПРАВИ

A. Правові норми про приватність

18. На час подій у справі у англійському законодавстві не було закріплено права на приватність.

19. У зв'язку з імплементацією 2 жовтня 2000 року Закону «Про права людини» 1998 року, суди повинні були тлумачити й застосовувати первинне законодавство у такий спосіб, аби зробити його відповідним, наскільки це можливо, до конвенційних прав. Цей закон також зробив незаконним для будь-якого органу державної влади, включаючи суд, діяти у спосіб, несумісний з конвенційним правом, якщо тільки цього не вимагає первинне законодавство. Таким чином забезпечується розвиток загального права відповідно до конвенційних прав людини. У справі «*Douglas v. Hello! Ltd*» ([2001] 2 WLR 992) лорд-суддя Седлі (Sedley) вказав, він був готовий до того, аби визнати, що у англійському законодавстві є право на приватність, однак Апеляційний суд не прийняв рішення щодо цього питання.

20. Закон «Про регулювання повноважень з розслідування» від 2000 року (далі – Закон 2000 року) передбачав, з-поміж інших, норми щодо зняття інформації з каналів зв'язку. Правила дистанційного зв'язку (правомірної ділової практики) 2000 року були введені в дію Законом 2000 року та набули чинності 24 жовтня 2000 року. Ці правила

встановлюють обставини, за яких роботодавці можуть записувати чи відстежувати інформацію з каналів зв'язку своїх працівників (телефонного чи такого, що здійснюється через електронну пошту) без згоди або працівника, або іншої сторони комунікації. Роботодавці повинні вживати обґрунтованих заходів, аби поінформувати працівників, що їхні канали зв'язку можуть прослуховуватися.

В. Відшкодування договірної шкоди за порушення віри та довіри роботодавцем.

21. Палата лордів у справі «*Malik v. Bank of Credit and Commerce International SA*» ([1997] IRLR 462) (далі – справа Маліка) підтвердила, що у питаннях права у кожен трудовий договір має бути внесене положення, відповідно до якого роботодавець не буде «без обґрунтованих та точних причин поводитися умисно у спосіб, що спрямований на руйнування чи завдання істотної шкоди відноси́нам віри та довіри між роботодавцем та працівником». У справі Маліка Палата лордів розглядала виплату так званої «компенсації заплямованості» (“stigma compensation”), якщо колишній працівник не може працевлаштуватися на іншу роботу через зв'язок з колишнім нечесним роботодавцем. Оцінюючи шкоду, відшкодування якої можна домогтися за порушення обов'язку віри та довіри, Палата лордів брала до уваги лише виплату майнової шкоди, що спричинена невдачами на ринку працевлаштування. Лорд Ніколс (Lord Nicholls) спеціально зазначив, що у цій справі йдеться не про відшкодування шкоди за відчуття образи, у ній йдеться лише про відшкодування майнової шкоди.

22. Встановлюючи межі застосування умови віри та довіри у справі Маліка, лорд Стейн (Steyn) вказав:

«Презумований взаємний обов'язок віри та довіри застосовується лише, якщо немає «обґрунтованої та вагомої причини для поведінки роботодавця і лише якщо така його поведінка спрямована на руйнування або ж завдання істотної шкоди відноси́нам віри та довіри. Це окреслює потенційний зміст та межі встановленого обов'язку».

С. Зловживання владою в державних установах як правопорушення

23. Таке правопорушення як зловживання владою в державних установах має місце, коли посадова особа або (а) використала свої повноваження для навмисного заподіяння шкоди потерпілому або (б) діяла з усвідомленням чи з байдужим ставленням до можливості заподіяти шкоду потерпілому або ж класу людей до якого належить

потерпілий (рішення Палати лордів у справі «*Three Rivers District Council v. Bank of England (No. 3)*» (HL) [2000] 2 WLR 1220)).

D. Закон «Про захист інформації» 1984 року

24. На час дій, на які скаржитися заявниця, Закон «Про захист інформації» 1984 року (далі – Закон 1984 року) регулював спосіб, у який люди та організації, які зберігали інформацію, відомі як «тримачі інформації», обробляли чи використовувати таку інформацію. Від передбачав певні дієві засоби для індивідів у разі неправомірного використання їх особистих даних. Закон 1984 року було замінено на чинний сьогодні Закон «Про захист інформації» 1998 року.

25. У ст. 1 Закону 1984 року було визначено терміни, що у ньому використовуються:

«...»

(2) Термін «дані» означає інформацію, зафіксовану у такій формі, у якій вона може оброблятися технікою автоматично за спеціально створеними для цього інструкціями.

(3) термін «особисті дані» означає дані, що складаються з інформації, яка стосується живих осіб, яких можна ідентифікувати за такою інформацією (або з тієї чи іншої інформації, що є у розпорядженні користувача даними)...

(4) термін «суб'єкт даних» означає індивіда, який є суб'єктом особистих даних.

(5) термін «користувач даними» означає особу, яка зберігає інформацію та особу, що зберігає її у разі, якщо –

(a) інформація становить частину бази даних, які оперуються чи щодо яких є намір про те, що вони будуть оперуватися, певною особою чи на користь особи, згаданої у підпункті (2) вище; і

(b) особа, яка контролює зміст та використання даних, що містяться у базі; і

(c) дані знаходяться у такій формі, у якій вони обробляються чи щодо них планується обробка як це зазначено у п. (a) ...

(7) термін «обробка» щодо даних означає доповнення, поширення, знищення чи перетворення даних або одержання інформації, котра становить дані, а стосовно особистих даних – означає здійснення будь-якої з цих операцій з посиленням на суб'єкта даних.

...

(9) термін «розкриття» щодо даних включає розкриття інформації, отриманої з цих даних...»

26. Принципи захисту даних, яких повинні дотримуватися тримачі інформації, було викладено в розділі 1 Додатку у до цього закону:

« 1. Інформація, що міститься в особистих даних, повинна отримуватися, а такі дані повинні оперуватися чесно та законно.

2. Особисті дані повинні зберігатися лише для однієї чи декількох чітко встановлених та законних цілей.

...

4. Особисті дані, що зберігаються для однієї з таких цілей, ... повинні бути достатніми, відповідними та не надмірними щодо цієї цілі чи цілей.»

27. У ст. 23 Закону 1984 року передбачено права суб'єкта даних на компенсацію у разі недозволеного розкриття особистих даних.

« (1) Індивід, який є суб'єктом особистих даних, що зберігаються користувачем даних та який зазнав шкоди з огляду на –

...

(с) розкриття даних чи доступ до даних було отримано без відповідних зазначених вище повноважень,

має право на компенсацію від користувача даними за шкоду чи незручності, яких він зазнав через таке розкриття чи доступ».

28. Закон 1984 року також передбачив створення посади Уповноваженого із захисту даних, на якого покладался обов'язок забезпечити дотримання принципів захисту даних користувачами даних. У ст. 10 цього закону передбачене кримінальне правопорушення у такому формулюванні:

«(1) Якщо Уповноважений встановить, що зареєстрована особа порушила чи порушує будь-який з принципів захисту даних, він може вручити йому повідомлення (повідомлення про примусове виконання) з вимогою про вжиття певних перелічених заходів для усунення порушення певного принципу чи принципів.

(2) Вирішуючи питання про те, чи вручати повідомлення про примусове виконання, Уповноважений має звернути увагу на те, чи порушення спричиняє або ж може спричинити будь-якій особі шкоду або моральні страждання.

...

(9) Будь-яка особа, котра не виконала повідомлення про примусове виконання, буде визнана винною у вчиненні злочину...

ПРАВО

I. ЗАЯВЛЕНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 8 КОНВЕНЦІЇ

29. Заявниця стверджувала, що діяльність з відстеження, яка здійснювалася щодо неї, становила втручання у її право на повагу до приватного життя та кореспонденції за ст. 8 Конвенції, яка сформульована таким чином:

«1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.»

30. Уряд не погодився з цим аргументом.

A. Подання сторін

1. Уряд

31. Уряд погодився з тим, що коледж був держаним органом, за дії якого згідно з Конвенцією прямо відповідала держава.

32. Хоча щодо заявниці і здійснювалося певне відстеження телефонних дзвінків, електронних листів та користування мережею Інтернет до листопада 1999 року, однак вжиті заходи не становлять прослуховування телефонних розмов чи аналізу змісту веб-сайтів, які вона відвідувала. Таким чином, відстеження становило лише аналіз автоматично зібраної інформації з тим, аби встановити, чи матеріальне оснащення коледжу не використовувалося у особистих цілях, що саме по собі не становило порушення поваги до приватного життя чи кореспонденції. Справа заявниці відрізняється від справи «*P.G. and J.H. проти Сполученого Королівства*» (справа № 44787/98, ECHR 2001-IX)), у якій прослуховування телефонних розмов мало місце. Справа заявниці також суттєво відрізнялась від справи «*Halford проти Сполученого Королівства*» від 25.06.1997 р. (*Reports of Judgments and Decisions* 1997-III), у якій прослуховувалися дзвінки заявниці, зроблені з телефону, призначеного для приватного використання, а також мало місце поданням нею позову до свого роботодавця.

33. У разі, якщо аналіз записів телефонних розмов, електронних листів та користування мережею Інтернет вважати таким, що становить втручання в повагу до приватного життя чи кореспонденцію, Уряд вказував, що втручання було обґрунтованим.

34. По-перше, таке втручання переслідувало законну мету – захист прав та свобод інших осіб через забезпечення відсутності зловживання матеріальним оснащенням роботодавця, який фінансується за державний кошт. По-друге, втручання мало своєю основою норми національного права, оскільки коледж як створена на підставі закону установа, функції якої полягали в наданні професійної та вищої освіти, мав право вживати необхідних та доцільних заходів для здійснення цих функцій. Він мав право здійснювати обґрунтований контроль за своїм матеріальним оснащенням для забезпечення здійснення його законодавчо закріплених функцій. Можна було обґрунтовано передбачити, що матеріальне оснащення створеної на підставі закону установи, яка фінансується з бюджетних коштів, не може надмірно використовуватися для особистих цілей та що коледж буде здійснювати аналіз записів, аби встановити, чи мало місце ймовірне використання матеріального оснащення у особистих цілях, яке потребує розслідування. Щодо цього аспекту ситуація була подібною до тієї, що мала місце у справі *«Реск проти Сполученого Королівства»* (справа № 44647/98, ECHR 2003-I).

35. Зрештою, такі дії були необхідними у демократичному суспільстві та були пропорційними, оскільки будь-яке втручання не перевищувало межі необхідності встановити, чи мало місце надмірне особисте використання матеріального оснащення, що потребує розслідування.

2. Заявниця

36. Заявниця не погодилася з тим, що її електронні листи не були прочитані та що її телефонні дзвінки не прослуховувалися. Вона стверджувала, що навіть якщо розглядати факти так, як вони викладені Урядом, очевидно, що здійснена діяльність з відстеження становить втручання у її право на повагу до приватного життя та кореспонденції.

37. Вона посилялася на законодавство, яке набуло чинності після заявленого порушення, а саме на Закон «Про правила здійснення повноважень з розслідування» 2000 року та Правила дистанційного зв'язку (правомірна ділова практика) 2000 року (див. § 20 цього рішення), які, як вона стверджувала, були очевидним визнанням того, що таке відстеження було втручанням за ст. 8 Конвенції та вимагало надання дозволу для забезпечення його законності. Оскільки ці закони набули чинності у 2000 році, правова основа для такого втручання отримана пізніше за події у цій справі. Таким чином, втручання не має основи у національному праві та цілком відрізняється від позиції, висловленої у справі *«Реск проти Сполученого Королівства»* (див. § 34 цього рішення), у якій місцевий орган був спеціально уповноважений законом на здійснення записів візуальних зображень того, що відбувалося на його території. У справі ж заявниці не було такого чітко

встановленого повноваження коледжу здійснювати спостереження за своїми працівниками та з функцій закріплених у законодавстві, не впливало, що цей нагляд є обґрунтовано передбачуваний.

38. Заявниця стверджувала, що поведінка коледжу не була ні необхідною, ні пропорційною. Були обґрунтовані та менш нав'язливі методи, які могли бути застосовані коледжем, як-от розробка та опублікування правил відстеження використання працівниками телефону, мережі Інтернет та електронної пошти.

В. Оцінка Суду

39. Суд вказав, що Уряд погодився з тим, що коледж є державною установою, за дії якого він відповідальний у розумінні Конвенції. Таким чином, Суд вважає, що у цій справі постає питання щодо ст. 8 Конвенції стосовно негативного обов'язку держави не втручатися в приватне життя та кореспонденцію заявниці і не виникає окремого питання стосовно житла та сімейного життя.

40. Далі Суд вказав, що сторони не погодилися стосовно природи відстеження та періоду часу, протягом якого воно відбувалося. Однак Суд не вважає за необхідне вдаватися в дискусію щодо цього, оскільки питання за ст. 8 Конвенції виникають навіть щодо фактів у викладі Уряду.

1. Межі приватного життя

41. Відповідно до практики Суду телефонні дзвінки з ділових приміщень з першого погляду охоплюються поняттями приватного життя та кореспонденції у цілях ч.1 ст. 8 Конвенції (див. § 44 цитованої вище справи «*Halford проти Сполученого Королівства*» від 25.06.1997 р. та § 43 рішення Суду у складі Великої палати у справі «*Атанн проти Швейцарії*» (справа № 27798/95, ECHR 2000-II)). Звідси логічно випливає, що відправлені з роботи електронні листи також повинні захищатися на підставі ст.8 Конвенції, як і інформація, отримана з відстеження приватного використання мережі Інтернет.

42. Заявниця у цій справі не була попереджена про те, що її дзвінки можуть бути піддані відстеженню, тому вона обґрунтовано сподівалася на приватність дзвінків, зроблених з її робочого телефону (див. § 45 рішення Суду у справі *Halford*). Таке ж очікування мала заявниця і щодо електронної пошти та використання мережі Інтернет.

2. Чи мало місце втручання у права, гарантовані ст.8 Конвенції

43. Суд зазначив, що використання інформації щодо дати та тривалості телефонних розмов, а особливо щодо набраних номерів може порушити питання за ст.8 Конвенції, оскільки така інформація

становить «центральный элемент контактов, здійснюваних по телефону» (див. § 84 рішення Суду у справі *«Malone проти Сполученого Королівства»* від 02.08.1984 р. (Серія А № 82)). Простий факт того, що ці дані могли бути легітимно отримані коледжем у формі рахунків за послуги телефонного зв'язку не забороняє встановити втручання у право, гарантоване ст. 8 Конвенції (там само). Більше того, до збереження особистих даних, що стосуються приватного життя індивіда, також застосовуються гарантії ч. 1 ст. 8 Конвенції (див. § 65 рішення Суду у цитованій вище справі *Atanin*). Таким чином, не важливим є те, що отримана коледжем інформація не була оприлюднена та не використовувалася проти заявниці у дисциплінарному чи іншому провадженні.

44. Відповідно, Суд вважає, що збирання та збереження особистої інформації щодо телефонних контактів заявниці, а також щодо її електронної пошти та користування мережею Інтернет, без її відома становлять втручання у право на повагу до приватного життя та кореспонденції у розумінні ст. 8 Конвенції.

3. Чи здійснювалося втручання «відповідно до закону»

45. Суд зазначає, що у його практиці ustalеною є позиція, згідно з якою термін «відповідно до закону» означає – і це впливає з предмета та цілей ст.8 Конвенції – що повинен бути засіб юридичного захисту у національному законодавстві для усунення свавільних втручань державних органів у право, що охороняється ч. 1 ст. 8 Конвенції. Це тим більше стосується сфери відстеження інформації з огляду на брак громадського контролю та ризик зловживання владою (див. § 49 цитованого вище рішення Суду у справі *Halford*)

46. Цей термін не лише вимагає відповідності втручання національному законодавству, але й стосується якості закону, який має відповідати принципу верховенства права (див., серед інших, § 26 рішення Суду у справі *«Khan проти Сполученого Королівства»* (справа № 35394/97, ECHR 2000-V) та § 44 цитованого вище рішення Суду у справі *P.G. and J.H.*). Для виконання обов'язку передбачуваності закон повинен бути сформульованим достатньо чітко для того, аби індивіди могли правильно встановити обставини та умови, за яких державні органи уповноважені застосувати будь-який з таких заходів (див. § 49 цитованого вище рішення Суду у справі *Halford* та § 67 цитованого вище рішення Суду у справі *Malone*).

47. Суд не переконаний твердженням Уряду про те, що коледж був законодавчо наділений повноваженнями вживати «усіх необхідних та достатніх заходів» у цілях надання професійної та вищої освіти, а тому відхиляє цей аргумент. Більш того, Уряд не стверджував, що на час подій у справі були наявні певні положення національного права чи внутрішні акти коледжу, котрі б встановлювали обставини, за яких

роботодавці можуть відстежувати користування телефоном, електронною поштою та мережею Інтернет працівниками. Крім того, зрозуміло, що Правила дистанційного зв'язку (правомірна ділова практика) 2000 року, (прийняті відповідно до Закону «Про регулювання повноважень з розслідування» 2000 року), які передбачали такі положення щодо відстеження, не були чинними на момент подій у справі.

48. Відповідно, оскільки на момент подій у справі заявниці був відсутній національний закон, котрий би урегульовував діяльність з відстеження, втручання у право заявниці у цій справі не здійснювалося «відповідно до закону», як того вимагає ч.2 ст.8 Конвенції. Суд не виключає того, що відстеження телефону, електронної пошти чи використання мережі Інтернет працівником на робочому місці може вважатися «необхідним у демократичному суспільстві» у певних ситуаціях та переслідувати законну мету. Однак з огляду на попередні висновки Суду немає необхідності висловлюватися з приводу цього у справі заявниці.

49. Таким чином, з огляду на вище зазначене, мало місце порушення ст. 8 Конвенції.

II. ЗАЯВЛЕНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ У ПОЄДНАННІ ЗІ СТАТТЕЮ 8 КОНВЕНЦІЇ.

50. Заявниця стверджувала, що були відсутні ефективні засоби юридичного захисту від порушення ст. 8 Конвенції, на яке вона скаржилася, та, відповідно, мало місце порушення ст. 13 Конвенції, яка передбачає:

«Кожна людина, права і свободи якої, викладені у цій Конвенції, порушуються, має ефективний засіб захисту у відповідному національному органі незалежно від того, що порушення було вчинене особами, які діяли в офіційній якості».

51. З огляду на рішення щодо ст. 8 (див. § 48 цього рішення) Суд не вважає необхідним розглядати скаргу заявниці за ст. 13 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

52. Ст. 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатисфакцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

53. Заявниця не зверталася про відшкодування майнової шкоди але без уточнення розміру просила відшкодувати моральну шкоду за заподіяний їй стрес, стурбованість, поганий настрій та відсутність сну. Заявниця надала медичну довідку, датовану червнем 2006 року, у якій зафіксовано, що вона потерпала від стресу, недостатності сну через умови праці.

54. Уряд стверджував, що у наданій заявницею довідці не було вказівки на те, що стрес, на який вона скаржилася, був спричинений саме фактами, на які вона скаржилася у заяві до Суду. Крім того, як Суд неодноразово зазначав у низці справ щодо прослуховування інформації осіб, які підозрювалися у вчиненні злочинів, поліцією, визнання наявності порушення саме по собі не є достатнім для призначення справедливої сатисфакції (див. § 28 рішення Суду «*Taylor-Sabori проти Сполученого Королівства*» від 22.10.2002 р. (справа № 47114/99); § 25 рішення Суду у справі «*Hewitson проти Сполученого Королівства*» від 27.05.2003 р. (справа № 50015/99) та § 32 рішення Суду у справі «*Chalkley проти Сполученого Королівства*» від 12.06.2003 р. (справа № 63831/00)). Більш того, оскільки стверджувана поведінка становила відстеження, а не прослуховування, втручання у цьому випадку є менш серйозним, порівняно з тими, які мали місце у зазначених вище справах.

55. Суд взяв до уваги зазначені Урядом справи, однак також звернувся до § 76 вже згаданої справи *Halford*, яка стосувалася прослуховування приватного телефону працівника роботодавцем, у якій він присудив 10 000 фунтів стерлінгів на відшкодування моральної шкоди. Оцінивши дану справу на основі справедливості, Суд присуджує заявниці 3 000 євро як компенсацію моральної шкоди.

B. Судові та інші витрати

56. Заявниця просила відшкодувати витрати на правову допомогу у сумі 9 363 фунтів стерлінгів, включаючи податок на додану вартість. Ця сума включає оплату послуг адвоката (solicitor) та адвоката стажера

(trainee solicitor) у розмірі 7 171, 62 фунти стерлінгів, інші витрати у розмірі 1 556, 88, а решту – наступні очікувані витрати.

57. Уряд стверджував, що погодинні ставки адвокатів та ступінь їх зростання протягом періоду розгляду справи були надмірними. Більше того, заява містила низку вимог, які Суд оголосив неприйнятними, а тому частина коштів, що стосується цих вимог, не має відшкодовуватися. На думку Уряду сума у розмірі 2 000 фунтів стерлінгів буде достатнім відшкодуванням судових та інших витрат, яких зазнала заявниця.

58. Відповідно до міцно усталеної прецедентної практики Суду, він присуджує відшкодування судових та інших витрат, які стосуються встановленого порушення Конвенції, й у обсязі, у якому вони були справді та необхідно зробленими та у розумному розмірі (див., серед інших авторитетних джерел, § 78 рішення Суду у справі «*Schouten and Meldrum проти Нідерландів*» від 09.12.1994 р. (Серія А № 304) та § 103 рішення Суду у справі «*Lorsé and Others проти Нідерландів*» від 04.02.2003 р. (справа № 52750/99)). Взявши до уваги всі обставини, він присуджує заявниці 6 000 євро на відшкодування судових та інших витрат, а також будь-який податок на додану вартість, якщо такий може бути стягнутий.

С. Відсотки у разі несвоєчасної виплати

59. Суд вважає прийнятним, аби відсотки у разі несвоєчасної виплати визначалися на підставі граничної кредитної ставки Європейського центрального банку плюс три відсоткові пункти.

З ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОСТАЙНО

1. *Ухвалює*, що мало місце порушення ст. 8 Конвенції;
2. *Ухвалює*, що немає необхідності досліджувати справу на предмет порушення ст. 13 Конвенції;
3. *Ухвалює*
  - (а) що держава-відповідач має сплатити заявниці у межах трьох місяців з моменту набуття рішенням статусу остаточного відповідно до ч. 2 ст. 44 Конвенції такі суми коштів у перерахунку на фунти стерлінгів на день виплати:
    - (і) 3 000 євро (три тисячі євро) як компенсацію моральної шкоди;

(ii) 6 000 євро (шість тисяч євро) на відшкодування судових та інших витрат;

(iii) будь-які податки, якщо такі можуть бути стягнуті з цих коштів;

(b) по спливу зазначених вище трьох місяців і до остаточного розрахунку на вказані суми нараховуватиметься простий відсоток у розмірі граничної кредитної ставки Європейського центрального банку, чинної у відповідний період невиконання цих платежів, плюс три відсоткові пункти;

4. *Відхиляє* решту вимог заявника про справедливую сатисфакцію.

Учинено англійською мовою та оголошено у письмовій формі 17 липня 2007 року відповідно до ч. 2 та ч. 3 правила 77 Регламенту Суду.

ЛОРЕНС ЕРЛІ
Секретар

ЙОСЕП КАСАДЕВАЛЛ
Голова

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька. Цей переклад було замовлено за підтримки Довірчого фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є обов'язковим для Суду і не покладає на Суд жодної відповідальності щодо якості цього перекладу. Його можна завантажити з бази даних HUDOC практики Європейського суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази даних, у якій Суд його розмістив. Його можна відтворювати у некомерційних цілях, за умови, що цитується повна назва справи, разом з вказівкою на авторське право і посиланням на Довірчий фонд з прав людини. Якщо планується використовувати будь-яку частину цього перекладу для комерційних цілей, будь-ласка, контакуйте publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int